

НАРОДНА ОПЕРА — РУСЕ

ТАЙНИЯТ БРАК

Народна опера — Русе

Регионална библиотека
"Любен Каравелов" - Русе

120000890840

ТАЙНИЯТ БРАК

490956

ТАЙНИЯТ БРАК

Комична опера в 2 действия (4 картини) от Д. ЧИМАРОЗА

Либрето от ДЖ. БЕРТАТИ

ДИРИГЕНТ: ИВАН ФИЛЕВ

РЕЖИСЬОР: ЦВЕТАНА АНДРЕЕВА

СКИЦИ ЗА ДЕКОРИ: ПЕТЪР ПОПОВ

СКИЦИ ЗА КОСТЮМИ: МАРИЯ ТРЕНДАФИЛОВА

ДЕЙСТВУВАЩИ ЛИЦА:

ДЖЕРОНИМО, богат търговец

бас

ЕЛИЗЕТА

сопран

негови дъщери

КАРОЛИНА

сопран

ФИДАЛМА, сестра на Джеронимо

мецосопран

ГРАФ РОБИНЗОН

бас

ПАОЛИНО, служител при Джеронимо

тенор

Слуги на Джеронимо

Действието се развива в дома на Джеронимо в Болоня през XVIII в.

„ТАЙНИЯТ БРАК“

И

ПРЕСТОЯ НА ЧИМАРОЗА ВЪВ ВАРШАВА И ВИЕНА

Из монографията на италианската музиколожка Мария Тибалди Кieza
„Чимароза и неговото време“

Връщайки се от Русия, където Чимароза е дворцов композитор и диригент при Екатерина II, той се спира във Варшава и оттам в края на 1791 година композиторият пристига във Виена. Императорът Леополд II, сам любител музикант, го посреща добре, като му предлага голяма заплата, апартамент в императорския дворец и го запознава с поета Бертати, който му написва едно достойно за Чимароза либрето — това на „Тайният брак“.

Във виенските театри по това време държат първо място италианските музикални автори, начело със Салиери, Санти и Паизиело. За това допринасят много и успехите на най-големия „поет за музика“ на осемнадесетия век — Пиетро Метастазιο, който, като дворцов поет на Карл VI, налага италианската опера на виенската публика.

Докато във Франция от две години Великата революция променя досегашния ред на нещата, спокойната атмосфера във Виена се явява за Чимароза (който по-късно в Неапол ще изпита жестокостта на реакцията) като едно плодотворно време за творчество. Тук Чимароза създава своя шедьовър, комичната опера „Тайният брак“, останала безсмъртна между многото му творби. Чимароза е син на времето си, израз на своето време, и затова той бива приет с възторг и бива оценен правилно от съвременниците, нещо, което не винаги се случва с гениите.

Дворцовият поет Бертати е епигон на знаменития Лоренцо Да Понте — либретиста на Моцарт. Сюжетът на това превъзходно либрето е бил вече разработен в 1766 година от Гарик и Колман в една английска комедия (The clan destine marriage), която възбужда възторга на Гьоте в Гим през 1787 год.

Един друг извор за Бертати е френската комедия на М. Й. Лебора дьо Мезиер „Sophie ou le mariage caché“.

Знае се с каква красота и майсторство Чимароза е облякъл в музика събитията в либретото. Операта започва с една прекрасна симфония: веселият брътвеж на цигулките се противопоставя на нежния копнеж на флейтите — оркестърът загатва вече за онова, което представлява истинския чар на операта: смесцията между игривото и топлата чувствителност, между безгрижното веселие и меланхоличните сенки, между комичност, на която не може да се устои, и любовен трепет. Едно съчетание между игривия зефир на „vis comica“, която изпълва комичната опера от осемнадесетия век, и на интимната и лирична атмосфера, която е предвестник на романтизма.

Партитурата на „Тайният брак“ показва още един прогрес в еволюцията на оркестъра на Чимароза. Първите му партитури включват леките инструменти, две корни, два обоя, някоя тромба, рядко флейти и фаготи. През време на пребиваването си в Русия той прибавя кларинетите, насочвайки оркестъра към групиране на звучността.

Първата сцена между двамата тайни съпрузи, може би най-хубавата в операта, както смята с право Ронкалия, е сама за себе си свършена творба: вдъхновението е продиктувало тук на Чимароза страници на най-нежна сърдечност, мила интимност и възненение. Това е една преромантична идиллия, с действително несравнима миловидност и топлина.

След това в операта комичното и хумористичното, което блика от фигурите на Джеронимо, граф Робинзон, Фидалма и Елизета, се ниже в серия от шеговити музикални епизоди, наситени с непринуденост и духовитост.

В сравнение с комичната същност на Росиниевите шедьоври „Тайният брак“ изглежда наистина с една по-чуплива и нежна грациозност: тук има повече усмивка отколкото смях, един по-лек хумор, разхубавен от стила на века, с чистота и елегантност на формите, които няма да намерят такава изява никога вече.

Богатството на мелодиите, изразителната свързаност на темите, глнката ирония на известни оркестрови коментари, внезапните трепкания на мелизмите ту хвърлени във въздуха като многоцветни искри от огнен кръг, ту падащи като градушка, подвижните ритми, разнообразието на цветовете, майсторството на съзвучията — всичко в тази опера съдейства за нейния чуден блясък.

„Тайният брак“ вече век и половина е още цялата жива, без бръчки, свежа в своята безсмъртна младост.

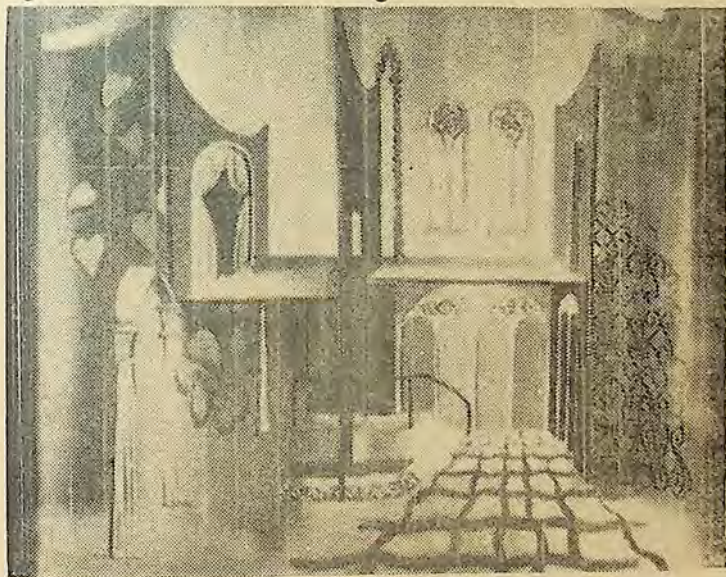
Верди, който сам се е смятал за „почитател на един от най-плодовитите и искрени италиански композитори от края на миналия век“, определя „Тайният брак“ като истинска музикална комедия, която „има всичко, що трябва да притежава комичната опера“. А когато веднаж Стендал поискал от Росини да му каже коя от своите опери предпочита най-много, маестроът отговорил: „Тайният брак“. Възхищението на тези два знаменити композитори е най-високата и верна оценка.

Виенската публика посреща с голям възторг първото представление на „Тайният брак“ на 7 февруари 1792 година. Тогава се случва нещо, което няма прецеденти в историята на музиката: бисирането на една цяла опера!

По време на написването „Тайният брак“ може да се сметне втората творба от чедългата серия (защото жанрът е труден и още по-редки са шедевровете на смеха, отколкото тези на скръбта и тъгата) на свършените комични опери: първата е „Сватбата на Фигаро“ в 1786, а в деветнадесетия век следва „Севилският бръснар“, „Дон Паскуале“, „Фалстаф“ и „Майсторите певци“.

Моцарт и Чимароза отбелязват в края на осемнадесетия век първите щастливи етапи на един слънчев път, запазен за малцина в историята на музиката.

Полидоро определя „Тайният брак“ като нещо повече от една опера — едно чудо. Действително истинската художествена творба прави чудеса, подновявайки през събитията и времето вечната струя на радостта, хумора и щастието.

Скица за декор

СЪДЪРЖАНИЕ

Действие първо

Каролина, по-малката дъщеря на богатия търговец Джеронимо, и неговият счетоводител Паолино са сключили тайно брак, и двамата тъжно премислят как да му съобщят новината. Старият търговец е много амбициозен и е решил и двете си дъщери Елизета и Каролина да омъжи само за благородници. Въз основа на това Паолино съставя плана си. Той увещава своя познат граф Робинзон, търсещ голяма зестра, да се ожени за Елизета, надявайки се, че търговецът от благодарност за това, че му е намерил зет-аристократ, ще даде съгласието си за брака му с Каролина. И наистина старият търговец приема с въодушевление перспективата да има зет граф. Обаче на графа не се харесва опърничавата Елизета, а нежната Каролина. Последната го отблъсква, Елизета се сърди, Джеронимо крещи и на двете и разпратата свършва с обща кавга.

Действие второ

На Джеронимо е безразлично, коя от двете дъщери ще се омъжи за графа, и когато последният му съобщава, че ако се ожени за Каролина, ще се задоволи и с половината от предвидената зестра на

Елизета, той му я обещава с радост. Отчаяният Паолино се сеща, че би могла да помогне в случая Фидалма — лелята на двете девойки, и я моли да се застъпи пред Джеронимо. Обаче старата вдовица не е равнодушна към Паолино и тълкува молбата му като любовно обяснение, адресирано към нея. Каролина става свидетелка на това недоразумение и двамата съпрузи се скарват. Скоро бурята минава и те, сдобрили, решават да избягат. За щастие, Елизета не желае да се откаже от своя граф и замисля да изпрати Каролина в манастир. Фидалма, която вече подозира, че Паолино я отблъсква заради Каролина, се присъединява към плана на Елизета и дори заплашва Джеронимо, че ако не изпрати Каролина в манастир, тя ще вземе своя дял от предприятието. На Каролина не остава нищо друго, освен да се довери на графа, но точно тогава Елизета отново ги вижда и се поражда нов скандал. Рано сутринта Каролина и Паолино се готвят за бягство, но внезапно се чува шум и те се скриват в стаята на Каролина. Дебнешката Елизета чува шепот в спалнята на сестра си и подозира, че тя е отново с графа. Нейните викове събуждат Джеронимо и Фидалма. Младите съпрузи се виждат принудени да открият своя брак. Огорчението на Джеронимо е голямо, но когато графът съобщава, че е размислил и че е съгласен да вземе Елизета за съпруга, той се примирява — все пак Джеронимо ще има зет граф.

Скици за костюми

